

Herre, lær oss å be!

Studieopplegg over "Fader Vår" 7 samlinger.

Opplegget er utarbeidet av Gunnar Elstad.

Les Bibelversene som er ført opp til hver samling,
se hvordan Luther formulerte forklaringen til de ulike bønnene,
og samtal ut fra de oppgitte spørsmålene eller ut fra de spørsmålene dere selv sitter med.

1. Fader vår, du som er i himmelen.

Fra Luthers lille katekisme:

Hva betyr det?

Svar: Kjærlig innbyr Gud oss her til å tro at han er vår rette far, og vi hans rette barn, så vi trygt og tillitsfullt kan be til ham, som barna ber sin kjære far om noe.

Viktige bibelvers:

Understrek de ordene som du synes er særlig viktig for deg.

Matt 6,8: For dere har en Far som vet hva dere trenger, før dere ber ham om det.

Matt 6,26: Se på fuglene under himmelen! De sår ikke, de høster ikke og samler ikke i hus, men den Far dere har i himmelen, gir dem føde likevel. Er ikke dere mer verd enn de?

Matt 7,9-11: Eller er det noen av dere som vil gi sin sønn en stein når han ber om et brød, eller gi han en orm når han ber om en fisk? Når selv dere som er onde, vet å gi deres barn gode gaver, hvor mye mer skal ikke da den Far dere har i himmelen, gi gode gaver til dem som ber ham.

Jes 49,15: Glemmer vel en kvinne sitt diende barn, så hun ikke forbarmer seg over sin livs sønn? Om også de glemmer, så glemmer ikke jeg deg.

Salme 103, 13-14: Som en far er barmhjertig mot sine barn, slik forbarmer Herren seg over dem som frykter ham. For han vet hvordan vi er skapt, han kommer i hu at vi er støv.

Rom 8, 12-17: Derfor, brøder, skylder vi ikke den onde natur noe, så vi skulle leve etter den. For hvis dere lever etter den, må dere dø. Men hvis dere ved Ånden dreper kroppens onde gjerninger, skal dere leve. Alle som drives av Guds Ånd, de er Guds barn. Dere har ikke fått trelldommens Ånd så dere igjen skulle være redde. Dere har fått barnekårets Ånd som gjør at vi roper: "Abba, Far!" Ånden selv vitner sammen med vår ånd og sier at vi er Guds barn. Men er vi barn, da er vi også arvinger. Vi er Guds arvinger og Kristi medarvinger, så sant vi lider med ham; så skal vi også få del i herligheten sammen med ham.

Hebr 12,5-12: Har dere glemt de manende ord som taler til dere som til sønner:

*Min sønn, forakt ikke Herrens tukt,
mist ikke motet når han refsers deg.
For Herren tukter den han elsker,
og refsers hver sønn han tar seg av.*

At dere må lide, det tjener til å oppdra dere: for Gud behandler dere som barn. Finnes det en sønn som ikke blir tuktet av sin far? Hvis dere ikke får tukt som alle andre, er dere ikke sønner, men uekte barn. Vi har hatt våre jordiske fedre som tuktet oss, og vi hadde respekt for dem. Har vi ikke mye større grunn til å bøye oss under ham som er åndenes far, så vi kan vinne livet? For fedrene tuktet oss bare en kort tid, slik de fant det for godt. Men han gjør det til vårt beste, for at vi skal få del i hans hellighet. All tukt synes vel i øyeblikket å være mer til sorg enn til

glede. Men siden gir den fred og rettferd som frukt hos dem som er blitt oppøvd ved den.

*Derfor, rett ut de slappe hender,
og styrk de vaklende knær!*

1 Pet 1, 13-17: Spenn derfor beltet fast om livet, vær våkne, be-redt i tanke og sinn! Sett håpet fullt og fast til den nåde dere skal få når Jesus Kristus åpenbarer seg. Som lydige barn skal dere ikke lenger la dere lede av de lyster dere fulgte den gang dere levde i uvitenhet. Han som kalte dere er hellig; så vær også dere hellige i all deres ferd. For det står skrevet: Dere skal være hellige, for jeg er hellig. Dere påkaller Gud som Far, han som uten forskjell dømmes enhver etter hans gjerninger: da må dere også leve i frykt den tid dere ennå er her som fremmede.

1 Joh 1, 1-2: Se, hvor stor kjærlighet Faderen har vist oss: Vi får kalles Guds barn, og vi er det. Verden kjenner oss ikke, fordi den ikke kjenner ham. Mine kjære, nå er vi Guds barn, og det er ennå ikke blitt åpenbart hva vi skal bli. Vi vet at når han åpenbarer seg, skal vi bli ham lik, for at vi skal se ham som han er.

Spørsmål til samtale:

1. Bruk først god tid til å snakke sammen om hva dere særlig legger merke til i de bibelversene som er ført opp og hva dere opplever som særlig viktig i dem
2. Det arameiske ordet "Abba" kan best oversettes med vårt "Pappa". Hva slags tanker gjør dere om å si "Pappa" til Gud.
3. "Gud er far til alle", synger vi i en barnesang. Se litt på Rom 8,12-17 og se i hvilken grad Bibelen gir grunnlag for en slik påstand.
4. Hva slags bilde har dere fått tegnet av Gud som Far gjennom det dere har lest i Bibelen og hørt av forkynnelse?
5. Prøv å finn ut hva det vil si at vi som barn har "arverett". Hva er det vi arver?
6. Barn trenger å bli oppdratt. Hvordan tror dere Gud oppdrar oss? Kan dere gi hverandre noen eksempler på hvordan Gud har oppdratt dere? Hvordan reagerer vi når Gud tukter oss?
7. Dere husker sikkert beretningen om den bortkomne sønnen (Luk 15). Hva lærer denne lignelsen oss om Gud. Hvordan beskrives Guds kjærlighet her?
8. Mange barn og unge har vokst opp uten far, eller de har opplevd en far som har skuffet dem, skremt dem eller forsømt dem. Religionspedagoger kan fortelle oss at mange kan reagere med aggresjon når de hører at Gud sammenlignes med en far. Hvordan kan vi forkynne at Gud er vår far for dem som reagerer med aggresjon på et slikt budskap.
9. Mange kvinner er irritert over at Gud bare kalles "far" og at en bruker pronomenet "han" når en snakker om Gud. De synes vi like godt kan omtale Gud som "mor", eller omtale Gud helt kjønnsnøytralt. Hva tenker dere om dette?

Når du studerer bibelversene,

så legg først merke til hva som står med klare ord på linjene. Deretter går det an å fantasere litt om hva som kan stå mellom linjene.

Men husk: Det vi leser mellom linjene er alltid mer usikkert enn det vi klart kan lese på linjene.

2.

La ditt navn holdes hellig

Fra Luthers lille katekisme:

Hva betyr det?

Svar: Guds navn er nok hellig i seg selv, - men vi ber i denne bønne at det også må bli hellig her hos oss?

Hvordan skjer det?

Svar: Det skjer når Guds ord læres rent og rett, og vi også lever hellig etter det som Guds barn. Hjelp oss til det, kjære Far i himmelen! Men den som lever og lærer annerledes enn Guds ord lærer, han vanhelliger Guds navn iblant oss. Bevar oss fra det, himmelske Far!

Viktige bibelvers:

Understrek de setningen som du synes er viktigst i de ulike skriftavsnittene.

2 Mos 3,4-6: Men da Herren så at Moses kom borttil for å se, ropte han ut av tornebusken: "Moses, Moses!" Og han svarte: "Ja, her er jeg". Da sa Gud: "Kom ikke nærmere! Ta dine sko av deg! For det stedet du står på, er hellig jord". Herren sa: "Jeg er din fars Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud". Da skjulte Moses ansiktet; for han våget ikke å se på Gud.

3 Mos 10,1-3: Arons sønner, Nadab og abihu tok hver sin glopanne, hadde glør i dem, la røkelse på glørne og bar uinnviet ild fram for Herren, i strid med det han hadde befalt dem. Da fór det ut ild fra Herren og fortærte dem, og de døde for Herrens åsyn. Og Moses sa til Aron: "Det var dette Herren talte om da han sa: For dem som står meg nær, vil jeg åpenbare min hellighet, foran hele folket vil jeg vise min guddomsakt".

Esek 36,22-27: Derfor skal du si til israelittene: Så sier Herren Gud: Når jeg griper inn, israelitter, gjør jeg det ikke for deres skyld, men av hensyn til mitt hellige navn, som dere har vanæret blant de folkene dere kom til. Hellig vil jeg gjøre mitt store navn som er vanæret blant folkene, ja, som dere vanæret blant dem. Folkeslagene skal sanne at jeg er Herren, sier Herren Gud, når de blir vitne til at jeg åpenbarer min hellighet blant dere.

Jeg henter dere fra folkeslagene, samler dere fra landene og fører dere hjem til deres eget land. Og jeg stenker rent vann på dere, så dere blir rene. For all urenhet som skyldes de mange avgudene, vil jeg rense dere. Jeg vil gi dere et nytt hjerte og la dere få en ny ånd inne i dere. Jeg vil ta steinhjertet ut av kroppen deres og gi dere et kjøtt hjerte i stedet. Jeg lar dere få min ånd inne i dere, og gjør det slik at dere følger mine forskrifter og tar vare på mine lover, så dere lever etter dem.

Rom 2,21-24: Du som vil være lærer for andre, lærer du ikke deg selv? Du som forkynner at en ikke skal stjele, stjeler du selv? Du sier at en ikke skal bryte ekteskapet, men gjør du det selv? Du avskyr avgudene, men plyndrer du templene deres? Du som er så stolt av loven, du vanærer Gud ved å bryte loven. Det står skrevet: På grunn av dere blir Guds navn spottet blant hedningene.

1 Tess 5,23: Må han, Fredens Gud, hellige dere helt igjennom, og må deres ånd, sjel og legeme bli bevart uskadd, så dere kan

være uklanderlige når vår Herre Jesus Kristus kommer. Han som kalte dere er trofast; han skal gjøre det.

1 Pet 1,15-19: Han som kalte der, er hellig; så vær også dere hellige i all deres ferd. For det står skrevet: Dere skal være hellige, for jeg er hellig. Dere påkaller Gud som far, han som uten å gjøre forskjell dømmes enhver etter hans gjerninger; da må dere også leve i frykt den tid dere ennå er her som fremmede. Dere vet at det ikke var med forgjengelige ting, med sølv eller gull, dere hle kjøpt fri fra det tomme liv dere arvet fra fedrene; det var med Kristi dyrebare blod.

Se også **1 Pet 3,13-17** som var ført opp på forrige ark

Spørsmål til samtale:

Et par ting må vi kommentere før vi går over til spørsmålene.

For det første: Skulle vi oversette denne bønne riktig, måtte det bli noe i retning: "Ditt navn bli helliget".

For det andre kan en slik formulering forstås på to ulike måter:

- Vi ber om at Gud selv helliger sitt navn ved at han trer fram på skueplassen og griper inn, enten til dom eller frelse. I så fall ber vi om at Gud må handle slik at det blir umisforståelig klart for alle mennesker at han er hellig.
- Eller vi ber om at vi må bli i stand til å hellige Guds navn ved at vi lever slik at våre liv blir et vitnesbyrd om hans hellighet slik at også andre anerkjenner ham som hellig og hyller ham. (slik Luther)

- Bruk først god tid til å snakke sammen om hva dere særlig legger merke til i de bibelversene som er ført opp og hva dere opplever som særlig viktig i dem
- "Det er så godt å komme nært Gud", sier vi. Men Gud stoppet Moses da Moses ville komme nærmere. Hvorfor? Hva forbinder dere med ordet "hellig"?
- I Esek 36,22-27 forkynner Gud at han selv vil hellige sitt navn. Hva er det egentlig Gud gjør når han vil markere for alle at han er en hellig Gud?
- 1 Pet 1,15-19 gir oss også noe å undre oss over. Hva menes det med at vi skal være hellige fordi Gud er hellig? På hvilken måte skal vi frykte Gud? Hvordan er frykten for Gud forenlig med at vi også inviteres til å kalle ham "pappa"? Hvorfor er det så viktig at vi lever rett?
- En prest for en av Østens religioner har sagt: "I Østen har vi alminnelige dager og steder og slekter og bøker. Og så har vi hellige dager og steder, og slekter og bøker. Livet består av to typer begivenheter: De hellige og de alminnelige. Det at noe er hellig, legger en dimensjon til livet og gjør tilværelsen rikere. Etter å ha reist i 14 dager i Europa oppdager jeg at dere ser det helt motsatt: Det at noe er hellig, gjør visst for dere livet lite og smalt og trangt og lavt under taket. Derfor har dere sagt til hverandre: La oss rive det hellige vekk, slå det overende, som en saneringsmoden gammel bygning. Men jeg spør: Er ditt folk egentlig blitt frie, lykkelige og glade mennesker?"
- Har dere noen tanker om hvordan vi gjennom våre møter og gudstjenester kan vise at vi tror på en hellig Gud? Hvordan kan vi lære barna i menigheten at Gud er hellig og både skal fryktes og elskes? Hvordan får vi fram at Gud er langmodig og tålmodig, men at han likevel ikke godtar hva som helst?

Utleggelse eller innleggelse?

Prøv å hjelp hverandre til å skjelne mellom det bibelversene klart sier (utleggelse) og det dere kan bli fristet til å gjette på at de sier (innleggelse).

3.

La ditt rike komme

Fra Luthers lille katekisme:

Hva betyr det?

Svar: Guds rike kommer nok av seg selv, uten at vi ber om det. Men vi ber i denne bønningen at det også må komme til oss.

Hvordan skjer det?

Svar: Det skjer når den himmelske Far gir oss sin Hellige Ånd, så vi får nåde til å tro hans hellige ord og leve etter hans vilje både her i tiden og siden i evigheten.

Viktige bibelvers

Prøv å finn ut hva som er den viktigste setningen i hvert skriftavsnitt. Understrek setningen med en bestemt farge.

Bruk en annen farge til å understreke andre viktige utsagn og setninger.

Sett en strek i marginen ved det avsnittet eller det/de versene du synes taler mest inn i din situasjon.

2 Pet 3, 8-15: Men én ting, mine kjære, må dere ikke glemme; for Herren er én dag som tusen år og tusen år som én dag. Det er ikke slik at Herren er sen med å oppfylle sitt løfte, som noen mener. Nei, han er tålmodig med dere, for han vil ikke at noen skal gå bortapt, men at alle skal nå fram til omvendelse. Herrens dag skal komme som en tyv. Da skal himmelen forgå med et drønn, elementene skal komme i brann og oppløses, og jorden og alle gjerninger som er gjort på jorden, skal komme fram i lyset.

Når nå alt går i oppløsning, hvor hellig og gudfryktig bør dere ikke da leve, mens dere venter på at Guds dag skal komme, og framskynder den. Da skal himlene fortæres av ild og elementene brenne og smelte. Men vi ser fram til det han har lovt: En ny himmel og en ny jord, hvor rettferdighet bor.

Fordi dere venter på dette, mine kjære, skal dere legge vinn på å bli stående for ham med fred, uten flekk og lyte. Og når Herren i sitt tålmod dryger med å komme, så skal dere se det som en mulighet til frelse.

Luk 9,1-6: Han kalte sammen de tolv og gav dem myndighet over alle onde ånder og makt til å lege sykdommer. Så sendte han dem ut for å forkynne budskapet om Guds rike og hebrede syke. Og han sa til dem: Ta ikke noe med dere på veien, verken stav eller veske eller brød eller penger, og heller ikke skal noen ha to kjortler. Når dere har tatt inn i et hus, så bli der til dere drar videre. Men er det noen som ikke vil ta imot dere, skal dere dra bort fra den byen og riste støvet av føttene. Det skal være et vitnesbyrd mot den.

Så gikk de ut og drog fra landsby til landsby, og overalt forkynte de det glade budskapet og helbredet syke.

Matt 12,22-29: Deretter førte de til ham en besatt som var blind og stum. Jesus helbredet ham så han både kunne tale og se. Da ble hele folkemengden ute av seg av undring og sa: "Kanskje dette er Davids-sønnen?"

Men da fariseerne hørte det, sa de: "Når han driver ut de onde ånder, er det ved hjelp av Beelsebul, høvdingen over de onde ånder".

Men Jesus visste hva de tenkte, og sa til dem: "Et rike som ligger i strid med seg selv, blir lagt øde, og en by eller et hjem som er i strid med seg selv, kan ikke bli stående. Om nå Satan driver ut Satan, er han kommet i strid med seg selv. Hvordan

kan da hans rike bli stående? Og dersom det er ved Beelsebuls hjelp jeg driver de onde ånder ut, hvem får da deres egne tilhengere hjelpen fra når de driver ut onde ånder? Derfor skal dere bli dømt av deres egne. Men er det ved Guds Ånd jeg driver de onde ånder ut, da er jo Guds rike kommet til dere. Eller kan noen gå inn i den sterkes hus og røve det han eier, uten først og ha bundet den sterke? Da kan han plyndre huset hans.

Rom 14,16-18: La ikke det gode dere eier, bli utsatt for spott. For Guds rike består ikke i mat og drikke, men i rettferdighet, fred og glede i Den Hellige Ånd. Den som tjener Kristus på denne måten, er til behag for Gud og aktes av mennesker.

1 Kor 4,15-21: For om dere som kristne har tusen lærere, har dere ikke mange fedre. Det var jeg som ble deres far i Kristus da jeg gav dere evangeliet. Så sier jeg: Ha meg som forbilde! Og derfor var det jeg sendte Timoteus til dere, min kjære og trofaste sønn i Herren: han skal minne dere om mine grunnsetninger som gjelder i Kristus Jesus, og som jeg lærer overalt, i alle menighetene. Noen av dere har blitt overlegne, fordi dere tror at jeg ikke kommer tilbake. Men jeg kommer snart - hvis Herren vil. Da får jeg lære å kjenne den kraft disse overlegne folkene har, ikke deres ord. For Guds rike består ikke i ord, men i kraft.

Spørsmål til samtale:

Det er tre alternative tolkninger til denne bønningen:

- Vi ber om at Jesus snart må komme igjen og opprette en ny himmel og en ny jord.
  - Vi ber om at riket må utbre seg til dem som ennå ikke har fått del i det. Da er det altså snakk om bønn for evangelisering og misjon.
  - Vi ber om at riket og dets virkninger må bli tydelig i oss som er kristne (slik Luther).
- Bruk først god tid til å snakke sammen om hva dere særlig legger merke til i de bibelversene som er ført opp og hva dere opplever som særlig viktig i dem
  - Hva tenker dere om Jesu gjenkomst? Synes dere at dere hører en del forkynnelse som hjelper dere til å se fram mot Jesu gjenkomst med forventning, eller hører dere en forkynnelse som går mer i retning av å skremme dere?
  - Hva tenker dere om vårt engasjement for at Guds rike skal nå ut til nye mennesker her hjemme og i andre land? Hva tror dere best kan hjelpe oss til et større engasjement?
  - Prøv å reflekter litt over de spørsmålene som nå følger og se om dere kan gi hverandre noen tanker om dem: Hva mente Jesus da han sa at Guds rike allerede har kommet til oss? Hva vil det si at Guds rike består i rettferdighet, fred og glede i Den Hellige Ånd?. Hva vil det si at Guds rike ikke består i ord, men i kraft?
  - Dere har sikkert lagt merke til at vi nå har brukt uttrykket "Guds rike" i mange forskjellige sammenhenger. Hva tror dere egentlig Jesus mente da han snakket om Guds rike eller himlenes rike?
  - Hva synes dere det er mest aktuelt å be om etter at dere har studert denne bønningen i Fader Vår? Hvilke punkter kan settes på bønnelista for ukene framover?

4.

La din vilje skje på jorden som i himmelen

Fra Luthers lille katekisme:

Hva betyr det?

Svar: Guds gode og nådige vilje skjer nok uten at vi ber om det, men vi ber i denne bønnen at den også må skje her hos oss.

Hvordan skjer det?

Svar: Det skjer når Gud ødelegger og hindrer alle onde planer og all ond vilje hos Djevelen, verden og vår syndige natur. De vil ikke la oss holde Guds navn hellig, og vil ikke la hans rike komme. Men Guds vilje skjer når han styrker oss og holder oss fast i Ordet og troen til vår siste stund. Det er han nådige og gode vilje.

Viktige bibelvers

Prøv å finn ut hva som er den viktigste setningen i hvert skriftavsnitt. Understrek setningen med en bestemt farge.

Bruk en annen farge til å understreke andre viktige utsagn og setninger.

Sett en strek i margin ved det avsnittet eller det/de versene du synes taler mest inn i din situasjon.

1 Sam 2,1-10: Hanna bad og sa:

Mitt hjerte fryder seg i Herren,

Herren gir meg stor kraft

Nå kan jeg le av mine fiender,

for jeg gleder meg over din frelse.

Ingen er hellig som Herren, for ingen er til uten du;

det er ingen klippe som vår Gud.

Slutt med alt det stolte skryt, hold opp med all den frekke tale!

For Herren er en Gud som allting vet,

han prøver hver en gjerning.

Stridsmenns buer brytes i stykker,

men de trette ruster seg med kraft.

Mette må tjene for sitt brød, men de sultne slipper å hunge mer.

Barnløs kvinne får sju sønner, den barnrike visner bort.

Herren tar liv og gir liv,

han sender mennesker til dødsriket og kan føre dem opp derfra.

Herren gjør fattig, og han gjør rik,

han fornedrer og han opphøyer.

Han reiser de ringe opp av støvet, og løfter de fattige fra asken.

Han lar dem sitte sammen med stormenn

og gir dem en ærefull plass.

For jordens søyler hører Herren til,

han bygde verden opp på dem.

Han verner sine fromme på veien, men de onde forgår i mørket.

For ingen er sterk i egen kraft.

De som strider mot Herren går til grunne.

Han lar det tordne over dem fra himmelen,

Herren dømmes den vide jord.

Måtte han gi sin konge styrke og gi sin salvede stor kraft.

Jak 4,13-17: Og nå, dere som sier: "I dag eller i morgen drar vi til den eller den byen og blir der et år, driver handel og tjener penger" - og så vet dere ikke hvordan livet deres blir i morgen! Dere er jo bare en røk, som er synlig en kort stund og så blir borte. Dere skulle heller si: "Om Herren vil, så får vi leve og kan gjøre dette eller hint". Men dere skryter og bruker store ord. Alt slikt skryt er av det onde. Den som vet hva godt han burde gjøre, men ikke gjør det, han synder.

1 Joh 2,15-17: Elsk ikke verden, heller ikke det som er i verden! Den som elsker verden, har ikke kjærligheten til Faderen i seg. For alt her i verden - sanselig begjær og øyenes lyst og hovmodig skryt på grunn av rikdom - det er ikke av Faderen, men av verden. Og verden forgår med alt sitt begjær, men den som gjør Guds vilje blir til evig tid.

1 Joh 5,13-15: Dette har jeg skrevet til dere for at dere skal vite at dere har evig liv, dere som tror på Guds Sønnns navn. Og denne frimodige tillit har vi til ham at han hører oss når vi ber om noe som er etter hans vilje. Og når vi vet at han hører oss hva vi enn ber om, så vet vi at vi allerede har det vi har bedt om.

1 Pet 3,13-17: Hvem kan gjøre dere noe ondt, hvis dere brenner for det gode. Men salige er dere om dere lider for rettferdighets skyld. Vær ikke redde for dem, og la dere ikke skremme, men hold Kristus hellig som Herre i hjertet! Vær alltid beredt til forsvaret når noen krever dere til regnskap for det håp dere eier. Men gjør det ydmykt og med frykt, så dere kan ha en god samvittighet. De som snakker vondt om deres gode livsførsel som kristne, vil da bli gjort til skamme med sine beskyldninger. Det er bedre å lide når en gjør det gode, om så er Guds vilje, enn når en gjør det onde.

Joh 7,17: Den som vil gjøre hans vilje, skal kjenne om læren er av Gud, eller om jeg taler av meg selv.

Spørsmål til samtale:

Vi har etter hvert sett at de tre første bønnene i Fader Vår har en dobbel bunn. De kan forstås i retning av at Gud selv griper inn i verden og oppretter sit rike. Eller de kan forstås som bønn om at vi mennesker må hellige hans navn, fremme hans rike og gjøre etter hans vilje.

1. Bruk først god tid til å snakke sammen om hva dere særlig legger merke til i de bibelversene som er ført opp og hva dere opplever som særlig viktig i dem
2. Studer Hannas lovsang i 1 Sam 2,1-10. Hvilket bilde av Gud får vi når vi leser denne lovsangen?
3. I mange av disse skriftavsnittene er det snakk om skryt og stolthet. Hva tror dere er grunnen til at dette er et tema i tekster som taler om Guds vilje og hans suverenitet?
4. Noen mener at bønnen "La din vilje skje" kan være et uttrykk for at vi ikke helt tror at Gud vil gi oss det vi ber om. Vi tør ikke helt tro at Gud vil helbrede, så derfor helgarderer vi ved å be med denne formuleringen slik at vi ikke blir skuffet dersom det ikke skjer noe. Hva tenker dere om dette?
5. Hva tror dere det betyr at Gud hører oss når vi ber om noe etter hans vilje?
6. 1. Pet 3,13-17 taler om det å lide for Herren. I hvilke sammenhenger tror dere vi særlig må regne med å møte lidelse når vi vil leve som kristne? Hvordan tror dere dere ville ta det dersom dere kom til å møte slike lidelser i dagene som kommer?
7. Har dere opplevd noe som viser at det kan være trosstyrkende å leve etter Guds vilje (Joh 7,17)?
8. Sett opp en bønneliste ut fra det dere nå har snakket om. Si litt om deres eget personlige behov når det gjelder hjelp til å leve etter denne bønnen. Bruk tid til å be sammen.

5.

Gi oss i dag vårt daglige brød

Fra Luthers lille katekisme

Hva betyr det?

Svar: Gud gir oss nok daglig brød, til og med til alle onde mennesker, også uten at vi ber om det, men vi ber i denne bønningen at han må la oss forstå å sette pris på vårt daglige brød, og ta imot det med takk.

Hva menes med daglig brød?

Svar: Med daglig brød menes alt vi trenger for å leve: mat og drikke, klær og sko, hus og hjem, åker og husdyr, penger og eiendom, god ektefelle og gode barn, gode arbeidsfolk og gode pålitelige overordnede, et godt styre i landet, godt vær, fred, helse og moral, godt rykte, gode venner, pålitelige naboer og flere slike ting

Viktige bibelvers

Prøv å finn ut hva som er den viktigste setningen i hvert skriftavsnitt. Understrek setningen med en bestemt farge.

Bruk en annen farge til å understreke andre viktige utsagn og setninger.

Sett en strek i marginen ved det avsnittet eller det/de versene du synes taler mest inn i din situasjon.

2 Mos 16,13-20: Da det så ble kveld, kom det en slik mengde vaktler at de dekket leiren, og om morgenen lå det dugg omkring leiren. Da duggen gikk bort, fikk de se et fint, kornet lag bortover ørkenen. Det var så fint som rim på marken.

Da israelittene så det, sa de til hverandre: "Hva er det?" For de visste ikke hva det var. Da sa Moses til dem: "det er det brødet Herren har gitt dere til mat. Dette er det påbud Herren har gitt: Sank av dette så mye dere trenger, en omer til manns! Hver av dere skal hente til dem som er i hans telt, etter tallet på dem som hører ham til. Israelittene gjorde så: noen sanket mye, andre lite. Da de målte det i omeren, hadde den som hadde sanket mye, ikke noe til overs, og den som hadde sanket lite, manglet ingenting. Alle hadde sanket det de trengte.

Moses sa til dem: "Ingen må la det bli noe igjen av det til neste morgen". Men de adlød ikke Moses. En del av dem lot noe bli igjen til neste morgen. Da gikk det makk i det, og det lukket vondt. Og Moses ble harm på dem.

Jes 1,2-3: Barn har jeg fostret opp og oppdratt, men de har satt seg opp mot meg. En okse kjenner sin eier, et esel sin herres krybbe; men Israel kjenner ingen ting, mitt folk er uten forstand.

Matt 6,25-34: Derfor sier jeg dere: Vær ikke bekymret for mat og drikke som dere må ha for å leve, og heller ikke for klærne som kroppen trenger. Er ikke livet mer enn maten og kroppen mer enn klærne? Se på fuglene under himmelen! De sår ikke, de høster ikke og samler ikke i hus, men den far dere har i himmelen, gir dem føde likevel. Er dere ikke mer verd enn de? Hvem av dere kan vel med all sin bekymring legge en eneste alen til sin livslengde? Og hvorfor er dere bekymret for klærne? Se på liljene på marken, hvordan de vokser! De arbeider ikke og spinner ikke, men jeg sier dere: Selv ikke Salomo i all sin prakt var kledd som en av dem. Når Gud kler gresset på marken så fint, det som står der i dag og kastes i ovnen i morgen, hvor mye mer skal han ikke da kle dere? Så lite tro dere har! Vær altså ikke bekymret og si: Hva skal vi spise eller: Hva skal vi kle oss med? Alt dette er hedningene opptatt av; men den far dere har i him-

melen, vet at dere trenger alt dette. Søk først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt det andre i tillegg. Så vær ikke bekymret for morgendagen; morgendagen skal bekymre seg for seg selv. Hver dag har nok med sin egen plage.

2 Kor 9,6-11: Men det sier jeg: Den som sår sparsomt, skal høste sparsomt, og den som sår rikelig, skal høste med rik velsignelse. Enhver skal gi som han har bestemt seg til, ikke med ulyst eller tvang, for Gud elsker en glad giver. Og Gud er mektig til å gi dere all sin gave i rikt mål, så dere alltid og under alle forhold har det dere trenger, ja har overflod til all god gjerning. For det står skrevet:

Han strødde ut og gav til de fattige,

Hans rettferd skal alltid vare.

Han som gir "såkorn til den som skal så og brød til å spise", han skal også gi dere såkorn og la der bære rikt, og grøden av deres rettferdighet skal han gjøre stor. Dere skal ha rikelig av alt så dere gjerne vil gi. Og så skal takken stige opp til Gud, når vi overbringer gaven.

1 Tim 6,6-10: Ja, gudsfrykt med nøysomhet er en stor vinning. For vi har ikke hatt noe med oss til denne verden, og kan heller ikke ta noe med oss herfra. Har vi mat og klær, skal vi nøye oss med det. De som vil bli rike, faller i fristelser og snarer og gripes av mange slags tåpelige og skadelige begjær, som styrter mennesker ned i undergang og fortapelse. For kjærlighet til penger er en rot til alt ondt. Drevet av pengebegjær er mange ført vill og er kommet bort fra troen og har påført seg selv mange lidelser.

2 Tess 3,10-12: For vi gav dere dette påbudet da vi var hos dere: Den som ikke vil arbeide, skal heller ikke spise. Vi hører nemlig at noen hos dere fører et uordentlig liv, de passer ikke sitt arbeid, men driver med unyttige ting. Slike brødre pålegger og formaner vi i Herren Jesu Kristi navn at de skal arbeide i stillhet og tjene sitt eget brød.

Spørsmål til samtale:

1. Bruk først god tid til å snakke sammen om hva dere særlig legger merke til i de bibelversene som er ført opp og hva dere opplever som særlig viktig i dem.
2. Legg merke til hva Luther svarer på spørsmålet: "Hva menes med daglig brød?" Hva er dere mest overrasket over at han tar med? Hva synes dere er fint at han tar med?
3. Teologene har bry med å oversette ordet "daglig". Det er tre muligheter for en språklig forståelse: Første mulighet: Brød for eksistensen - det nødvendige brød. Andre mulighet: Brød for den dag vi har nå. Tredje mulighet: Brød for morgendagen. Hvilke tolkninger synes dere passer til hvilke bibelvers?
4. Det er grunn til å tro at mannaen i ørkenen (2 Mos 16.13-20) kan forstås som et symbol på de gaver Gud gir oss. Prøv å finn ut hvilke ledd i teksten vi kan tolke symbolsk og hva disse leddene særlig vil si oss.
5. Hvordan kan vi forene det som står i Matt 6,25-34 med det som står i 2 Tess 3,10-12?
6. Prøv å gi hverandre noen praktiske eksempler på at det går an å leve etter Matt 6,33.
7. Hva tror dere Paulus mener når han snakker om "gudsfrykt med nøysomhet"?
8. Hva føler dere trang til å be om etter dagens studium?

6.

Forlat oss vår skyld, som vi og forlater våre skyldnere.

Fra Luthers lille katekisme:

Hva betyr det?

Svar: Vi ber i denne bønningen at den himmelske Far ikke må se på vår synd og ikke avvise vår bønn på grunn av den. For vi er ikke verdige til å få noe av det vi ber om, og har ikke fortjent det, men vi ber om at han må gi oss alt av nåde. For vi synder mye hver dag, og fortjener ikke annet enn straff. Så vil også vi på vår side, av hjertet tilgi dem som synder mot oss, og gjøre godt mot dem.

Viktige bibelvers

Prøv å finn ut hva som er den viktigste setningen i hvert skriftavsnitt. Understrek setningen med en bestemt farge.

Bruk en annen farge til å understreke andre viktige utsagn og setninger.

Sett en strek i marginen ved det avsnittet eller det/de versene du synes taler mest inn i din situasjon.

Jes 1,18: "Kom, la oss gjøre opp vår sak, sier Herren. Om deres synder er som purpur, skal de bli hvite som snø; om de er røde som skarlaget, skal de bli hvite som ull".

Jes 43,22-25: Men du har ikke påkalt meg, Jakob, så du gjorde deg umak for meg, Israel! Du har ikke brakt meg brennofferlam og ikke æret meg med dine slakteroffer. Jeg har ikke trettet deg med matoffer og ikke voldt deg strev med virak. Du har ikke kjøpt kalmuskrydder til meg for sølv og ikke mettet meg med dine slakteroffers fett. Du har bare trettet meg med dine synder, og voldt meg møye med dine misgjerninger. Jeg, ja jeg, er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld, og dine synder kommer jeg ikke i hu.

Jes 44,22: Jeg utsletter dine overtredelser som en tåke og dine synder som en sky. Vend om til meg, for jeg gjenløser deg!

Jes 53,5-6: Men han ble såret for våre overtredelser og knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham for at vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom. Vi for alle vil som sauer, vi vendte oss hver sin vei. Men skylden som vi alle hadde, lot Herren ramme ham.

Sal 32, 1-7: Salig er den som har fått sine overtredelser tilgitt og sine synder skjult. Salig er det menneske som Herren ikke tilregner skyld, og som er uten svik i sin ånd.

Så lenge jeg tidde, tærtes jeg bort, jeg stønnet dagen lang. For din hånd lå tungt på meg dag og natt. Min livskraft tørket bort som en dag i sommerheten. Da bekjente jeg min synd for deg og dekket ikke over min skyld. Jeg sa "Nå vil jeg bekjenne mine synder for Herren". Og du tok bort min syndeskyld.

Derfor skal alle fromme be til deg i trengselstider. Om det kommer en veldig flom, skal ikke vannet nå dem. Hos deg kan jeg skjule meg, du bevarer meg fra trengsel og lar frelsesvisshet lyde omkring meg.

Matt 18,21-25: Da gikk Peter til ham og spurte: "Herre, hvor mange ganger skal min bror kunne forgå seg mot meg, og jeg likevel tilgi ham? Så mange som sju?" "Ikke sju ganger", svarte Jesus, "men jeg sier deg: sytti ganger sju".

Derfor kan himmelriket lignedes med en konge som ville gjøre opp regnskapet med tjenerne sine. Han begynte med oppgjøret,

og da ble en ført fram som skyldte ham ti tusen talenter (en talent var 6000 denarer, en denar var vanlig daglønn). Han hadde ikke noe å betale med, og Herren bød at han skulle selges med kone og barn og alt han eide og gjelden betales. Men tjeneren kastet seg ned for ham og bad: Vær tålmodig med meg, så skal jeg betale alt sammen. Da syntes Herren synd på denne tjeneren og ettergav ham gjelden og lot ham gå.

Utenfor møtte tjeneren en av de andre tjenerne, en som skyldte ham hundre denarer. Han grep fatt i ham, tok strupetak på ham og sa: Betal det du skylder! Men den andre falt ned for ham og bad: Vær tålmodig med meg, så skal jeg betale deg. Men han ville ikke. Han gikk av sted og fikk kastet ham i fengsel, der han skulle sitte til han hadde betalt sin gjeld.

Da de andre tjenerne så hva som skjedde, ble de bedrøvet, gikk til sin herre og fortalte alt sammen. Da kalte herren han for seg igjen og sa: Du usle tjener! Hele gjelden ettergav jeg deg fordi du bad meg om det. Burde ikke også du være barmhjertig mot din medtjener, som jeg var det mot deg? Og herren ble hard og overlot tjeneren til harde fangevoktere, inntil han hadde betalt alt han skyldte.

Slik skal også min himmelske Far gjøre med hver og en av dere som ikke helhjertet tilgir sin bror.

Kol 3,12-14: Dere er Guds utvalgte, helliget og elsket av ham. Kle dere derfor i inderlig medfølelse, godhet og ydmykhet. Ta dere ikke selv til rette, men strekk dere langt så dere bærer over med hverandre og tilgir hverandre, hvis den ene har noe å bebreide den andre. Som Herren har tilgitt dere, skal dere tilgi hverandre. Og over alt dette kle dere i kjærlighet, som er det bånd som binder sammen og fullender.

1 Joh 1,8-10: Sier vi at vi ikke har synd, da bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss. Men dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig så han tilgir oss syndene og renser oss for all urett. Sier vi at vi ikke har syndet, da gjør vi ham til en løgner, og hans

Spørsmål til samtale:

1. Bruk først god tid til å snakke sammen om hva dere særlig legger merke til i de bibelversene som er ført opp og hva dere opplever som særlig viktig i dem.
2. "For vi synder mye hver dag..." sier Luther i forklaringen. Hva slags synder tror dere han tenker på da?
3. Hva lærer bibelversene oss om Guds radikale tilgivelse? Krever Gud noe av oss før han tilgir oss?
4. Se litt nærmere på Luthers forklaring til denne bønningen. Hvilke setninger fra forklaringen synes dere er særlig viktige? Hvorfor?
5. Både bibeltekstene og Luthers forklaring understreker at også vi skal tilgi hverandre helhjertet. Hvorfor er det så vanskelig å tilgi? Hva slags positive virkninger ville det ha dersom vi blir villige til å tilgi hverandre?
6. Bibelen er umissforståelig klar når den sier at Gud ikke vil tilgi oss dersom ikke vi er villige til å tilgi hverandre. Hvorfor tror dere dette er så viktig?
7. Hvilke holdninger og handlinger hos andre synes dere det er vanskeligst å tilgi?
8. Hva synes dere det er særlig viktig å be om etter dette bibelstudiet?

7.

Led oss ikke inn i fristelse, men frels oss fra det onde.

Fra Luthers lille katekisme:

Hva betyr det?

Svar: Gud frister nok ingen, men vi ber i denne bønnen at han må bevare oss og holde oss fast, så ikke Djevelen, verden og vår syndige natur får bedra oss eller forføre oss til vantro, fortvilelse eller andre store synder og laster. Og vi ber om at vi må seire til slutt og beholde seieren, selv om vi blir plaget med slike ting.

Vi ber i denne bønnen, likesom under ett, at den himmelske Far må frelse oss fra alt ondt på legeme og sjel, eiendom og rykte - og at han til sist, når vår time kommer, må gi oss en salig død, og ta oss fra denne verdens jammer til seg i himmelen.

Viktige bibelvers

Prøv å finn ut hva som er den viktigste setningen i hvert skriftavsnitt. Understrek setningen med en bestemt farge.

Bruk en annen farge til å understreke andre viktige ut-sagn og setninger.

Sett en strek i margin ved det avsnittet eller det/de ver-sene du synes taler mest inn i din situasjon.

1 Mos 3,1-7: Slangen var listigere enn alle ville dyr som Herren hadde skapt. Den sa til kvinnen: "Har Gud virkelig sagt at dere ikke skal ete av noe tre i hagen?"

Kvinnen svarte slangen: "Vi kan godt spise av frukten på trærne i hagen. Bare om frukten på det treet som står midt i ha-gen, har Gud sagt: Den må dere ikke spise av og ikke røre, ellers skal dere dø".

Da sa slangen til kvinnen: Dere kommer slett ikke til å dø. Men Gud vet at den dagen dere spiser av frukten, vil deres øyne bli åpnet; dere vil bli som Gud og kjenne godt og vondt".

Nå fikk kvinnen se at treet var godt å spise av og herlig å se på - et prektig tre, siden det kunne gi forstand. Så tok hun av frukten og spiste. Hun gav også mannen sin, og han spiste. Da ble deres øyne åpnet, og de merket at de var nakne. Så flettet de sammen fikenblad og bandt om livet.

Matt 4,1-11: Jesus ble så av Ånden ført ut i ødemarken for å fristes av Djevelen. Han fastet i førti dager og førti netter og ble til sist sulten. Da kom fristeren til ham og sa: "Er du Guds Sønn, så si at disse steinene skal bli til brød". Jesus svarte: "*Det står skrevet: Mennesket lever ikke bare av brød, men av hvert ord som kommer fra Guds munn*".

Deretter tok Djevelen ham med til den hellige by og stilte ham på det ytterste hjørnet av tempelmuren og sa: Er du Guds Sønn, så kast deg ned herfra! For det står skrevet: *Han skal gi sine engler befaling om deg; de skal bære deg på hendene så du ikke støter foten mot noen stein*". Men Jesus svarte: "*Det står også skrevet: Du skal ikke sette Herren din Gud på prøve*".

Så tok Djevelen ham opp på et meget høyt fjell og viste ham alle verdens riker og deres herlighet og sa: "Alt dette vil jeg gi deg, dersom du faller ned og tilber meg". Da sa Jesus til ham: "Bort fra meg, Satan! For det er skrevet: *Herren din Gud skal du tilbe, og bare ham skal du tjene*".

Da forlot Djevelen ham, og engler kom og tjente ham.

1 Kor 10,13: Dere har ikke møtt noen overmenneskelig fristelse. Og Gud er trofast, han vil ikke la dere bli fristet over evne, men gjøre både fristelsen og utgangen på den slik at dere kan klare det.

Hebr 2,17-18: Derfor måtte han (Jesus) i ett og alt bli sine brød-re lik, så han kunne være en barmhjertig og trofast øversteprest i tjenesten for Gud og sone folkets synder. Fordi han selv led og ble fristet, kan han hjelpe dem som fristes.

Jak 1,12-16: Salig er den som holder ut i fristelser. For når han har stått sin prøve, skal han få livets krone, som Gud har lovt dem som elsker ham. Ingen som blir fristet må si: "Det er Gud som frister meg". For Gud fristes ikke av den onde, og selv frister han ingen. Den som blir fristet, lokkes og dras av sitt eget begjær. Når begjæret er blitt svangert, føder det synd, og når synden er moden, føder den død. Ta ikke feil, mine kjære brød-re.

Jak 4,4-10: Dere troløse! Vet dere ikke at vennskap med verden er fiendskap mot Gud! Den som vil være verdens venn, blir Guds fiende. Eller tror dere det er tomme ord når Skriften sier: Med hellig iver krever Gud den Ånd han har latt bo i oss. Men større er den nåde han gir; derfor heter det: Gud står de stolte imot, men de ydmyke gir han nåde. Bøy dere da for Gud! Men stå Djevelen imot, så skal han flykte fra dere. Hold dere nær til Gud, så skal han holde seg nær til dere. Gjør hendene rene, dere syndere, rens hjertene, dere som har et delt sinn! Klag og sørg, bryt ut i gråt, la latteren bli til jammer og gleden til sorg. Ydmyk dere for Herren, så skal han opphøye dere.

Sal 103,2-8: Min sjel, lov Herren!

Glem ikke alle hans velgjerninger.

Han tilgir all din skyld og leger all din sykdom.

Han frir ditt liv fra graven

og kroner deg med godhet og miskunn.

Han fyller ditt liv med det som godt er,

og gjør deg ung igjen som ørnen.

Herren griper inn og frelser, lar sine undertrykte få sin rett.

Han kunngjorde sine veier for Moses,

sine gjerninger for Israels folk.

Barmhjertig og nådig er Herren, Langmodig og rik på miskunn.

Spørsmål til samtale

1. Bruk først god tid til å snakke sammen om hva dere særlig legger merke til i de bibelversene som er ført opp og hva dere opplever som særlig viktig i dem.
2. Studer 1 Mos 3, og Matt 4 og se hva dere lærer om Djevelens taktikk når han frister oss. Hva er taktikken? Hva er det særlig han frister med? Hvordan kan vi stå imot?
3. Luther snakket om "Djevelen, verden og vår syndige natur". Fristelsene kommer altså fra denne onde "treenigheten". Snakk litt sammen om hvordan dere opplever at disse tre instansene frister oss.
4. "Fristelser kommer som regel gjennom den døren vi selv har satt på gløtt", var det en som sa. Kan dere nevne noen eksempler på at det er slik? Hvordan kan vi få dørene helt igjen?
5. Finnes det fristelser dere opplever som særlig typiske for det samfunnet vi lever i nå? Hvilke fristelser er det unge er særlig utsatt for, og hvilke fristelser er det eldre faller for?
6. Har dere hørt om vegetarianeren som gikk på restaurant, bestilte biff og trøstet seg med at det var forbudne frukt? Kjenner vi oss litt igjen i ham? Hvordan forsøker vi å si til oss selv og andre at det ikke gjør noe om vi faller for fristelser? Sier bibeltekstene noe om dette?